België: Struikelend naar post-corona

Posted on 25 april 2020 by Frans Boogaard

Met een dodental dat hard richting de 7.000 koerst ontpopt België zich binnen Europa steeds meer tot het hardst getroffen coronaland. Met het aantal doden per miljoen inwoners stevent het zelfs de ramplanden Italië en Spanje voorbij.

Hoe heeft het zover kunnen komen? De medische zorg in België heeft een geweldige reputatie, veel Nederlanders trekken de grens over om er zich te laten behandelen. Anders dan in Nederland was het aantal bedden, inclusief ic, geen moment een probleem. Met een flink pak anti-corona maatregelen, drie volle dagen vóór en strenger dan in Nederland, ging België ook op dat punt veelbelovend van start.

De rusthuizen: drama

Tot begin april leek de situatie er niet wezenlijk anders dan in de meeste andere Europese landen. Maar toen kwamen de cijfers los uit de woonzorgcentra, en bleek dat zich achter de muren van deze rusthuizen een regelrecht drama voltrok.

Al in een vroeg stadium waren de deuren voor bezoek op slot gegaan, maar te laat

zagen beleidsmakers in dat zorgwerkers, nauwelijks beschermd dan wel 'met een schort van de beenhouwer en een duikbril' zoals een Kamerlid het omschreef, het virus in ploegendiensten via de personeelsingang binnen brachten. Sindsdien zijn de sterftecijfers uit de woon-zorgcentra elke dag hoger dan die in de ziekenhuizen, waarop de politieke aandacht zich de eerste weken concentreerde.

Woede over De Block

De zwaar miskende risico's in de woon-zorgcentra waren niet de enige blunder in het Belgische beleid. Grote woede was er ook, en nog steeds, over federaal minister van volksgezondheid Maggie De Block. De Block, lid van de Vlaams-liberale Open VLD, de partij van oud-premier Guy Verhofstadt, en zelf huisarts, deed het coronavirus aanvankelijk af als 'een griepje' en degenen die haar daarop kritiseerden als 'dramaqueens'.

Eenmaal bijgedraaid was De Block wel de geestelijke moeder van de in Vlaanderen niet meer weg te denken slogan 'Blijf in uw kot'. Wat haar dan weer zeer kwalijk wordt genomen is dat zij tussen 2015 en 2018 de hele strategische voorraad van 6 miljoen hoogwaardige mondmaskers liet vernietigen zonder ze daarna te vervangen. Volgens De Block waren ze niet correct bewaard en daardoor onbruikbaar, maar volgens viroloog Marc Van Ranst ging dat enkel om de elastiekjes.

Zoals andere landen had België daarna de grootste moeite om zich van nieuwe mondmaskers te voorzien. Ook met het testmateriaal ging het aanvankelijk flink mis. Het deugde niet of er zat een verkeerde handleiding bij, waardoor een serie Belgen teststaafjes voor in de keel tot diep in de neus kreeg – foutje bedankt!

Een demissionaire minderheidsregering

Natuurlijk is een pandemie van deze omvang voor elke beleidsmaker nieuw, maar dat België een mini-minderheidsregering (38 op 150 zetels!) met gedoogsteun heeft en maar liefst acht ministers van volksgezondheid in bijna even veel regeringen, helpt ook niet echt.

Een besluit om de woon-zorgcentra weer beperkt open te gooien voor bezoek – één per bewoner, en dan steeds dezelfde – was na minder dan een etmaal alweer van tafel, bij de heropening van tuincentra en doe-het-zelfzaken bleef duidelijkheid over

wie wel en niet open mocht uit tot de avond vóór de heropening.

Volgens sommige provincie-gouverneurs en burgemeesters was zelfs de wettekst zo vaag, dat ze die voor hun eigen grondgebied nog zelf interpreteerden. Eerder al was er een weinig verheffende discussie tussen ministers, 'gewoon' via de media, over de vraag of een fietstochtje van meer dan 50 kilometer nu wel of niet zou moeten kunnen.

Sophie Wilmès, die eind vorig jaar haar partijgenoot Charles Michel opvolgde en nu al haar tweede regering leidt, houdt noodgedwongen een laag profiel aan, maar haar kalme optreden, gebrek aan profileringsdrang en afkeer van politieke spelletjes dwingen respect af. Steeds nadrukkelijker ook plaatst zij de gitzwarte sterftecijfers in haar land in perspectief.

Maar België telt wel alle (vermoedelijke) Corona-gevallen mee

België, en het is daarin redelijk uniek, neemt immers ook vermoedelijke coronagevallen (van mensen die niet zijn getest) mee in de statistieken. Nederland bijvoorbeeld doet dat niet. Daardoor ligt het werkelijke sterftecijfer in België lager dan de officiële cijfers aangeven en dat in Nederland hoger, wat elke vergelijking onmogelijk maakt.

Anders dan Wilmès mist de al eerder genoemde Maggie De Block, zeker in Franstalig België dat elke dag luider haar ontslag eist, de autoriteit om nog veel te kunnen doen. Haar recente tv-optredens helpen ook al niet. In een videovergadering met de Kamercommissie voor volksgezondheid eerder deze maand, rechtstreeks uitgezonden door het Franstalige LN24, haalde ze 12 seconden lang beeldvullend haar neus leeg. 'Een beetje minder transparantie mag ook wel', was één van de talloze commentaren uit Wallonië. Bij nog weer een ander video-overleg, recenter, speelde ze ongeïnteresseerd met haar haar.

Mondmaskers in het OV

België houdt, en dat is voor het land zeer atypisch, de komende weken wel de voet op de rem. Het lopende regime met enkel voedingszaken, brico's en tuincentra open, geen visites aan vrienden, kennissen of familie en enkel op straat om te wandelen, hardlopen of fietsen in uitsluitend gezinsverband, blijft geldig tot 3 mei,

daarna komen in fases versoepelingen, zoals alle winkels weer open (11 mei, met inachtname van de 1,5 meter afstand), beperkt familie- en vriendenbezoek en ook in de loop van mei een voorzichtige en gedeeltelijke hervatting van het onderwijs. In het openbaar vervoer wordt het gebruik van mondkapjes verplicht.

Het besef is groot, ook bij premier Wilmès, dat de dalende besmettingsgraad en het teruglopende aantal ziekenhuisopnames bij een te grote versoepeling meteen weer omhoog kunnen schieten. Zou dat het geval zijn, waarschuwde ze al, dan trekt België de teugels meteen opnieuw aan.